

Anna Maria **Dyner**, Marcin Andrzej **Piotrowski**, Filip **Bryjka**, Aleksandra **Kozioł**

Państwa OUBZ przeprowadziły kolejne ćwiczenia

Organizacja Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym przeprowadziła w Tadżykistanie kolejne duże coroczne ćwiczenia o kryptonimach „Nienaruszalne braterstwo” i „Bariera”. Pokazały one gotowość OUBZ do reagowania na sytuacje kryzysowe, które zdaniem jej przedstawicieli są wywoływane przez NATO.

Od 20 do 24 października br. na tadżykistańskim poligonie Fachrabad odbyły się ćwiczenia „Nienaruszalne braterstwo” oraz „Bariera”. Oprócz żołnierzy z Tadżykistanu wzięły w nich udział kontyngenty wojskowe z Białorusi, Kazachstanu, Kirgistanu i Tadżykistanu. Formalnie manewry „Nienaruszalne braterstwo” były przeznaczone dla sił pokojowych OUBZ, a „Bariera” – dla wojsk obrony radiacyjnej, biologicznej i chemicznej. Towarzyszyły im także działania antyterrorystyczne. **Łączna liczba uczestników wyniosła ok. 1,5 tys. żołnierzy, a w trakcie manewrów użyto ponad 200 jednostek sprzętu wojskowego.**

Podczas wykonywania zadań żołnierze wykorzystali doświadczenia z prowadzenia działań przez rosyjską armię na Ukrainie. Ćwiczenia te zakończyły tegoroczny cykl manewrów wojskowych OUBZ, w trakcie których sprawdzono stan gotowości bojowej i skoncentrowano się na budowie interoperacyjności jednostek wojskowych z poszczególnych państw tej organizacji. Tegoroczne działania OUBZ mają udowodnić, że członkowie tej organizacji uznają, że NATO prowadzi wobec nich wrogie aktywności zarówno w Europie, jak i w Azji Centralnej. Sojusz w swoim planowaniu obronnym powinien zatem uwzględnić nie tylko spójność w postrzeganiu zagrożeń przez członków OUBZ, ale także gotowość do wspólnego prowadzenia działań wymierzonych w NATO.

O tegorocznych ćwiczeniach OUBZ na Białorusi pisała Anna Maria Dyner

Plany dostaw myśliwców wielozadaniowych Gripen dla Ukrainy

Prezydent Ukrainy i premier Szwecji 22 października br. podpisali list intencyjny w sprawie dostaw 100–150 myśliwców JAS 39 Gripen-E, co oznaczałoby pełne przebrojenie Ukrainy we flotę zaawansowanych i lekkich maszyn wielozadaniowych. Do rozpoczęcia realizacji planu w 2028 r. Ukraina będzie musiała polegać na przekazywanych jej już samolotach F-16A/B z Europy

Od początku wojny w 2022 r. władze Szwecji nie odnosiły się publicznie do kwestii dostaw nawet używanych Gripenów dla Ukrainy, nieoficjalnie wskazując na priorytety wynikające z integracji z NATO. **Obecnie jednak plan długofalowej pomocy dla lotnictwa Ukrainy staje się koniecznością ze względu na wyczerpanie możliwości dostarczania kolejnych maszyn MiG-29 oraz pomostowy charakter dostaw F-16 z państw NATO.** Działająca od 2023 r. tzw. Koalicja F-16 mogła dostarczyć już trzecią część z dostępnych i używanych w Europie maszyn, a obecna administracja USA nie daje Ukrainie gwarancji kolejnych transferów i serwisu F-16 w nowszych wersjach. Przebrojenie lotnictwa Ukrainy na porównywalne zdolnościami do F-16, lecz nowszej generacji Gripeny, wzmocniłoby jej potencjał defensywny i ofensywny, dając przy tym bezprecedensowe zamówienie ich producentowi – koncernowi SAAB. Maszyny te zapewniłyby w przyszłości Ukrainie prostszą logistykę oraz możliwość operowania z szybko improwizowanych pasów startowych. Gripen-E mają też lepsze od F-16 środki walki radioelektronicznej i były oceniane przez Ukrainę jako najatrakcyjniejsza opcja przebrojenia przed wojną. Niejasne są natomiast kwestie sfinansowania produkcji i dostarczenia nowych maszyn, ale po wejściu Szwecji do NATO jest ona jednym z wiodących krajów w pomocy dla Ukrainy. Plan dostaw Gripenów po 2028 r. nie zwalnia jednak z dalszych wysiłków Koalicji F-16 w świetle kluczowej roli tych maszyn w zwalczaniu rosyjskich pocisków manewrujących i dronów nad Ukrainą.

Gripen na tle innych samolotów odrzutowych przekazanych Siłom Powietrznym Ukrainy

WERSJE SAMOLOTU	PRODUCENT	DOSTAWCY	SZACOWANE TRANSFERY	UWAGI
JAS 39 Gripen-E	SAAB (Szwecja)	Szwecja (plan)	Wstępna deklaracja planu na 2028-2038 r.	Lekki myśliwiec wielozadaniowy. Plan produkcji i dostaw 100-150 nowych maszyn dla Ukrainy
F-16A/B MLU Fighting Falcon	General Dynamics (USA i kooperanci)	Belgia, Dania, Holandia, Norwegia i USA	25-30	Lekki myśliwiec wielozadaniowy. Działa już „Koalicja F-16” z udziałem 14 państw, dostępne opcje do 90 maszyn z Europy
Mirage 2000-5F	Dassault (Francja)	Francja	3-5	Myśliwiec wielozadaniowy i platforma pocisków Storm Shadow/SCALP-EG. Spekulacje o planach dostawy 16-20 maszyn w ciągu kilku lat
MiG-29A/U	OKB Mikojan-Gurewicz (ZSRR)	Polska i Słowacja	25-30	Lekki myśliwiec wielozadaniowy. Prawdopodobnie dostawy podzespółów także z państw Azji i brak opcji kolejnych maszyn
Su-25U	OKB Suchoj (ZSRR)	Bułgaria (niepotwierdzone)	4-5	Samolot szturmowy / bliskiego wsparcia. Prawdopodobnie podzespół z państw Azji i brak opcji dostaw kolejnych maszyn

Źródło: Opracowanie własne PISM

Rosja ponownie naruszyła terytorium NATO

Naruszenie wód terytorialnych Wielkiej Brytanii przez rosyjski okręt oraz przestrzeni powietrznej Litwy przez rosyjskie samoloty to ciąg dalszy rosyjskich prowokacji wobec państw NATO. **W ten sposób Rosja odpowiedziała też na sankcje USA i UE na sektor energetyczny oraz zasygnalizowała gotowość do eskalacji, jeśli Ukraina otrzyma pociski manewrujące Tomahawk.**

22 października br. rosyjski niszczyciel rakietowy Wiceadmiral Kutakow z Floty Północnej wpłynął na brytyjskie wody terytorialne, gdzie został przechwycony przez okręt Royal Navy HMS Duncan. W operacji Dowództwa Morskiego NATO w Northwood uczestniczyły także holenderskie siły powietrzne i francuska marynarka wojenna. Wspólna reakcja pozwoliła na sprawdzenie procedur operacyjnych i demonstrację gotowości sojuszników do kolektywnej obrony na morzach. Incydent ten był kolejnym z serii – od 2022 r. na wodach brytyjskich miało miejsce ponad 40 tego typu prowokacji wskazujących, że Rosja prowadzi działalność wywiadowczą ukierunkowaną na mapowanie podwodnej infrastruktury i rozpoznawanie portów wojennych. Ponadto rosyjskie okręty wojenne przepływające przez kanał La Manche często eskortują statki „floty cieni” wykorzystywane do transportu uzbrojenia i ropy naftowej z ominięciem zachodnich sankcji, jak i do sabotażu. Z kolei 23 października br. rosyjski myśliwiec Su-30 i cysterna Il-78, które naruszyły litewską przestrzeń powietrzną od strony obwodu królewieckiego, zostały przechwycone przez hiszpańskie samoloty Eurofighter Typhoon działające w ramach misji NATO Baltic Air Policing. Naruszenie trwało zaledwie 38 sekund i nie może być porównywalne z ostatnim incydem w Estonii, co wskazuje na to, że ówczesna zdecydowana reakcja wpłynęła na kalkulacje Rosji i tymczasowo obniżyła jej skłonność do podejmowania wysokiego ryzyka. Powstrzymanie się USA od dostarczenia Ukrainie pocisków Tomahawk wskazuje jednak na skuteczność rosyjskiego szantażu metodami hybrydowymi, co oznacza, że należy się liczyć z kolejnymi rosyjskimi prowokacjami.

Przykłady incydentów morskich u wybrzeży Wielkiej Brytanii w 2025 r.

DATA	OPIS INCYDENTU
21 stycznia 2025	Naruszenie wód terytorialnych Wielkiej Brytanii przez statek badawczy „Jantar”, należący do Głównej Dyrekcji Badań Głębinowych (GUGI) podlegającej Ministerstwu Obrony i wykorzystywany do mapowania dna morskiego
25 marca 2025	Śledzenie przez Royal Navy aktywności okrętu oceanograficznego Admirat Władimirski w pobliżu Cieśniny Kaletańskiej i kanału La Manche oraz okrętu desantowego Aleksandr Otrakowski, eskortującego frachtowiec Ascalon, który uczestniczył w ewakuacji rosyjskiego sprzętu wojskowego z baz w Syrii
29 maja 2025	Monitorowanie aktywności rosyjskiego okrętu rozpoznania elektromagnetycznego (SIGINT) Jurij Iwanow, który operował w pobliżu Hebrydów Zewnętrznych u wybrzeżu Szkocji, po ćwiczeniach NATO „Formidable Shield”
25 czerwca 2025	Czterodniowa operacja Royal Navy (HMS Duncan i HMS Mersey) śledzenia rosyjskiej korwety Bojkij i fregaty Admirat Grigorowicz (Flota Czarnomorska) w trakcie przejścia przez wody brytyjskie
8 lipca 2025	Operacja śledzenia pięciu rosyjskich jednostek (2 korwety klasy Stierieguszczij, tankowca, masowca i okrętu szkolnego Smolnyj rosyjskiej marynarki wojennej) przepływających z Morza Północnego przez kanał La Manche
25 września 2025	Trzydniowa operacja Royal Navy śledzenia rosyjskiej fregaty rakietowej Jastrieb i kontenerowca Sparta IV należących do rosyjskiej „floty cieni”

Rada Europejska wzywa do zwiększenia gotowości obronnej

Na szczycie Rady Europejskiej, który odbył się 23 października w Brukseli, liderzy UE wezwali do przyspieszenia prac nad konkretnymi zdolnościami i utworzenia wokół nich koalicji państw, aby zwiększyć gotowość obronną do 2030 r. Mimo że jest to kolejna deklaracja polityczna w tym obszarze, państwa UE nie podjęły dotąd konkretnych działań.

Liderzy państw UE na szczycie w Brukseli rozmawiali o sposobach zwiększenia gotowości obronnej Europy do 2030 r. Bazując na swoich wcześniejszych ustaleniach z marca br. dotyczących priorytetów rozwoju zdolności, wezwali, by do końca roku państwa utworzyły wokół nich koalicje chętnych.

Zaapelowali jednocześnie o uruchomienie konkretnych projektów już w pierwszej połowie 2026 r. Istotnym wynikiem szczytu było uznanie za kluczowe dla europejskiego bezpieczeństwa rozbudowy obrony powietrznej i przeciwrakietowej wspartej zdolnościami antydronowymi, a także udzielenia wsparcia państwom wschodniej flanki. Liderzy państw UE zwrócili również uwagę na konieczność dostosowania przemysłu obronnego do bieżących wyzwań i zwiększenia mobilności wojskowej w Europie, zlecając Komisji Europejskiej przygotowanie konkretnych rozwiązań w tej sprawie.

Decyzje te wskazują na nagłą konieczność uzupełniania luk w zdolnościach obronnych w Europie wobec zagrożenia ze strony Rosji i przenoszenia strategicznych interesów USA do Indo-Pacyfiku. Tempo działania jest jednak niewystarczające, co będzie negatywnie wpływało na bezpieczeństwo państw najbardziej zagrożonych rosyjskimi działaniami, jak Polska i państwa bałtyckie. Jednocześnie, wbrew oczekiwaniom, nie udało się podjąć decyzji o udzieleniu Ukrainie pożyczki reparacyjnej w wysokości 140 mld euro pochodzącej z zamrożonych rosyjskich aktywów. Będzie to niekorzystnie wpływało na zdolność Ukrainy do obrony przed Rosją, ponieważ środki te miały zostać wykorzystane m.in. na potrzeby wojskowe.

Priorytety rozwoju zdolności

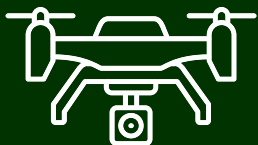
obrona powietrzna
i przeciwrakietowa

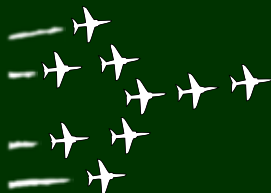
systemy
artyleryjskie,
w tym zdolności
do precyzyjnych
głębokich uderzeń

pociski i amunicja

drony i systemy
antydronowe

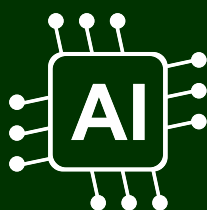
czynniki warunkujące
potencjał sił, w tym
w odniesieniu do
przestrzeni kosmicznej
i ochrony infrastruktury
krytycznej

mobilność wojskowa

cyberprzestrzeń

sztuczna
inteligencja

wojna
radioelektroniczna

Źródło: Opracowanie PISM na podstawie danych Rady Europejskiej